

Lääkäriliiton valtakunnallinen alaosasto

SUOMEN NEUROLOGIT

22.4.2017

LAUSUNTO

Suomen Lääkäriliiton Neurologit-alaosasto kiittää kutsusta STM:n 3.5.2017 järjestämään kuulemistilaisuuteen erikoissairaanhoidon työnjaosta ja keskittämisestä. Alaosasto on osallistunut myös aiempaan ministeriön kuulemistilaisuuteen keväällä 2016 esittäen siinä kannanottonsa ministeriön kysymyksiin kliinisestä potilastyöstä neurologian erikoisalan osalta.

Tähän uuteen kuulemistilaisuuteen liittyen alaosasto haluaa saattaa ministeriön tietoon näkemyksensä **asetuksen 4§ sisältävästä ehdotuksesta, jonka mukaan viiden yliopistollisen sairaalan on huolehdittava vakuutusoikeudellisten lausuntojen antamisesta**. Ministeriön tilaamissa raporteissa ei tähän asiaan ole otettu kantaa.

Terveydenhuollon lupa- ja valvontavirasto (Valvira, aikaisemmin TEO) antoi vuoteen 2011 saakka tuomioistuinten pyytämät lausunnot käyttäen ulkopuolisia asiantuntijoita, joiden lausunnot eivät kuitenkaan sitoneet Valviraa. V. 2011 Valvira ilmoitti lopettavansa lausuntojen antamisen, koska ko. tehtävä ei lakisääteisesti sille kuulu. Keskeinen syy oli myös se, että huomattavan suuri osa lausunnoista oli neurologian alaan kuuluvia ja lausunnonantajia oli vaikea saada.

Asian ratkaisemiseksi STM perusti Vakuutusasioiden käsittelyn neuvottelukunnan, jonka toimienpide-ehdotuksia olivat mm. Vakuutuslääketieteen koulutuksen lisääminen yliopistoissa sekä puolueettoman tahon perustaminen antamaan lääketieteellisiä lausuntoja.

Siirtymävaiheen ratkaisuna STM pyysi kirjeellä 7.11.2014 yliopistosairaanhoidopiirejä antamaan 6 kk vuoroissa tuomioistuinten pyytämät lausunnot. Tämä siirtymävaihe on päättymässä 30.6.2017.

STM toteaa lähettämässään kirjeessä, että lausuntopyyntöjä arvioidaan tulevan n. 100-150/vuosi. Pyyntöistä n. 60 % arvioidaan koskevan neurologiaa (erityisesti aivovammat) sekä lisäksi ortopediaa ja psykiatria. Kirjeessä pyydetään sairaanhoidopiirejä kiinnittämään erityistä huomiota lausuntojen vakuutuslääketieteellisen asianmukaisuuteen ja todetaan, että asiantuntijaa tulisi kuulla antamansa lausunnon lisäksi oikeudessa vain poikkeustapauksissa. Kirjeen lopussa todetaan edelleen, että jatkossa lausuntojen antamisesta olisi perusteltua säätää esim. terveydenhuoltolaissa selvittäen samalla myös toiminnan rahoitus.

Sairanhoidopiirit ryhtyivät STM:n pyynnön mukaisesti antamaan lausuntoja v. 2015 alusta. Saamiemme tietojen mukaan HUS:iin tuli ensimmäisen 6 kk aikana yli 80 lausuntopyyntöä, jotka ennustetun mukaisesti koskivat pääosin aivovammoja. Pirkanmaan shp:iin pyyntöjä tuli seuraavan puolen vuoden aikana n. 30, samoin muihin sairaanhoidopiireihin kierroksen aikana. Tällä hetkellä lausuntovuorossa on Varsinais-Suomen shp.

Lääkäriliittoon alkoi vuoden 2016 aikana tulla lääkäreiden toistuvia yhteydenottoja lausuntovelvoitteeseen liittyen. Kävi ilmi, että erityisesti aivovammoja koskevat lausunnot ovat olleet erittäin työläitä ja niiden laatimiseen on kulunut huomattavasti aikaa, jopa 20 tuntia/lausunto useita satoja sivuja käsittävien materiaalien vuoksi. Lisäksi lääkärit on antamistaan lausunnoista huo-

limatta lähes poikkeuksetta haastettu tuomioistuimiin kuultaviksi, toisin kuin STM:n pyyntökirjeessä on ennakoitu. Jos ko. riitajuttu on edennyt ylempään oikeusasteeseen, on lääkäri joutunut tekemään uuden lausunnon ja saanut toistamiseen kutsun oikeuteen.

Työntajan velvoittaessa lääkärin laatimaan lausunnon tai valmistautumaan oikeudenkäyntiin, on tähän joko käytettävä työaika tai sovittava lisätyökorvauksista. Saamiemme tietojen mukaan sairaanhoitopiirit ovat maksaneet lausunnosta n. 500 e korvauksen, mutta oikeudenkäyntiin valmistautuminen ja niissä käyminen on tapahtunut usein lääkärin vapaa-ajalla. Tuomioistuimet ovat kieltäytyneet maksamasta kulukorvauksia vedoten lääkärin virkamiesasemaan.

Sairaanhoitopiirien lääkärit ovat ottaneet yhteyttä luottamusmiehiin, koska eivät halua tehdä lausuntoja niihin kuluvaan kohtuuttoman ajan ja oikeudenkäyntikutsujen vuoksi. Valtakunnallista tilannetta on käsitelty mm. pääluottamusmiesten koulutuspäivässä Lääkäriliitossa. Esimiesasemassa olevat kollegat ovat yrittäneet ratkaista asiaa laatimalla lausunnot itse, mutta tämä järjestely on täysin kohtuuton pitkällä aikavälillä. Oikeuteen meneminen vaatii työpaikalta poissaoloa, usein jopa koko päivän ja vaikuttaa myös työpaikan muiden lääkärin työjärjestelyihin.

Lääkäriliitto on lähestynyt ministeriöitä ja mm. asianajajaliittoa 23.5.2016 päivätyllä kirjeellä, jossa se pyytää ryhtymään toimiin asian korjaamiseksi. Aivovammojen osalta tulisi selvittää, miksi ne ovat suhteettoman suuressa osassa pyydetyistä lausunnoista. Niin tuomioistuinten kuin asianajajien tulisi kiinnittää huomiota lääkärinlausuntojen merkitykseen ja todistusvoimaan oikeusprosesseissa. Turhaa kaksinkertaista todistelua ja kuulemista tulee välttää.

Lääkäriliiton Neurologit-alaosaston näkemyksen mukaan yliopistosairaaloille ei tule säätää velvollisuutta antaa vakuutus oikeudellisia lausuntoja. Väliaikaiseksi tarkoitetun siirtymävaiheen aikana on käynyt selkeästi ilmi, että kyseinen velvoite haittaa vaatimansa ajankäytön vuoksi merkittävästi potilastyötä ja se tulee vaikeuttamaan niiden erikoisalojen lääkärin rekrytointia ja koulutusta, joille lausuntopyyntöjä tulee paljon. Tällä hetkellä ongelma koskee erityisesti neurologeja ja neurokirurgeja, joilla on aivovamma-asiantuntemusta. Alaosaston näkemyksen mukaan aivovammojen suuri osuus lausuntopyyntöissä johtuu pääasiassa muutaman neurologin epäasianmukaisesta diagnostiikasta ja hoidosta, jotka eivät noudata yleistä lääketieteellistä käsitystä ja Käypä hoito-suositusta. Ko. toiminnasta on tehty ilmoitus Valviraan.

Näkemyksemme on, että **lausuntovelvoite tulee poistaa asetusalunnoksesta ja asia tulee ratkaista kiireellisesti**, koska siirtymävaihe yliopistosairaaloiden vuorojen osalta on päättymässä jo 30.6.2017.

Ehdotamme, että vakuutus oikeudellisten lausuntojen antamiseksi kootaan STM:n Vakuutusasian käsittelyn neuvottelukunnan ja apulaisoikeuskanslerin näkemyksen mukaisesti ministeriön alainen **asiantuntijaryhmä**, jossa pyydetyt lausunnot laaditaan esim. 2-3 lääkärin työryhmänä. Näin varmistetaan laaja asiantuntemus ja lausuntojen yhdenmukainen, tieteelliseen tutkimukseen, Käypä hoito-suositukseen ja kliiniseen kokemukseen perustuva linja ja turvataan potilaiden tasapuolinen kohtelu lääketieteellisesti ja juridisesti. Vastaavia asiantuntijaryhmiä käytetään muissakin laajaa asiantuntemusta edellyttävissä arvioinneissa. Ministeriön alaisuudella varmistetaan myös toiminnan ohjaus ja valvonta. Asiantuntijatyö tulee korvata valtion rahoituksella.

Helsingissä 22.4.2017

Johanna Rellman

LL, neurologian erikoislääkäri

Alaosaston puheenjohtaja

Pauli Helen

Dos., neurokirurgian erikoislääkäri

Alaosaston johtokunnan jäsen